

STO(R)CK-SHOTS (*) IN OOSTENDE

Biografische gegevens van Henri Storck (1907-1931)

door Pat VANSLAMBROUCK

STORCK EN DE DOCUMENTAIRE

In 1932 kwam de Duitse regisseur Frits LANG tijdens een persgala in cinema Marivaux te Brussel zelf zijn *M. Een stad zoekt zijn moordenaar* voorstellen. Met "En nu zal U M. Kunnen zien" besloot hij zijn inleiding, terwijl op het scherm de eerste beelden van *Strandidylle* afrolde. Verwarring en tumult in de zaal, omdat het publiek de aangekondigde film niet te zien kreeg. STORCK, die vergezeld van zijn moeder en zusters op het balkon had plaatsgenomen, verliet ontmoedigd de zaal, in de vaste overtuiging *nooit geen fictiefilms meer te maken...* LANG, op doorreis naar Hollywood, wilde graag kennismaken met deze jonge regisseur, auteur van de korte fictiefilm. Daarom vroeg hij een persman Henri STORCK twee zaken te melden : "dat hij de volgende morgen naar Hollywood teruggat en dat hij Henri Storck graaf wil meenemen als assistent". De journalist verzuimde echter de boodschap over te maken. Frits LANG zat tevergeefs te wachten in Hotel Métropole. Zo bleek, toen STORCK LANG in de jaren '60 ontmoette te Mannheim.

STORCK zal in het geheugen blijven als "documentarist"; In zijn hele carrière van 70 films, gemaakt in 60 jaar heeft hij amper 2 fictiefilms gemaakt. Hij had er veel meer kunnen maken (hij had genoeg scenario's klaarliggen : 93 niet afgewerkte scenario's, 300 projecten voor documentaires) maar het ontbreken van een echt filmbeleid op dat moment in België besliste daar anders over.

Oostende en de Noordzee hebben daarbij heel wat betekend : Jacqueline AUBENAS - de auteur van de Franstalige oevrecatalogoog - stelt dat Oostende als leefomgeving hem alle elementen heeft aangereikt om in filmtaal te leren schrijven. Zij gaat zelfs een stapje verder en vernoemt de Noordzee als een amniotische vloeistof (vruchtwater). Oostende heeft hij in gedachten eigenlijk nooit verlaten, zelfs niet toen hij in het begin van de jaren '30 koos voor het meer zakelijk Brussel. Ten bewijze daarvan de 20 films (op een totaal van 70) die te Oostende (volledig of gedeeltelijk) werden gedraaid. Oostende heeft er dus - waarschijnlijk onbewust - een ambassadeur bij, als de films over Oostende op festivals in het buitenland worden vertoond. De andere ambassadeur is Arno HINTJENS die met *Comme à Ostende* (FERRÉ-CAUSSIMON) de podia in het buitenland bestijgt.

Mijn ervaring in het buitenland, zegt STORCK, hebben me geleerd dat ik nergens elders dan in mijn land inspiratie zou kunnen vinden, dat ik op geen andere plaats zou kunnen creëren. Op filmisch vlak is België een zeer dankbaar onderwerp. Denken we maar aan de rijkdom van zijn landschappen, van zijn steden, van zijn natuurlijke productie, denken we ook aan zijn kunst- en cultuurpatrimonium, aan zijn klimaatwisselingen.

(*) Stock-shots : term uit het filmvocabulary; lett. opnamen uit voorraad beschikbaar

Eerst en vooral kunnen we misschien kort de term *documentaire* definiëren. Jan Pieter EVERAERTS, gekend mediaspecialist, stelt dat het bij reportage gaat om verslagen ("a report") die snel gemaakt worden en meestal momentopnamen betreffen. Daardoor blijven ze noodzakelijk aan de oppervlakte, zowel qua vorm als qua inhoud. Aan documentaires daarentegen wordt lang gewerkt (vaak maanden) en dit resulteert in een grondige inhoudelijke uitwerking en een creatieve filmische vormgeving.

Het is in februari '26 dat John GRIERSON voor het eerst de term *documentaire* gebruikt in een artikel in de Engelse "Sun", daarmee verwijzend naar de film *Moana* (Robert FLAHERTY). Hij noemt *documentary* elke film op basis van documenten uit de realiteit. Mooi toeval : *Moana* is de film die STORCK heeft doen kiezen voor dit vak ! Jean VIGO, cultfiguur uit de Franse cinema en spitsbroeder van STORCK, had het over *le point de vue documenté* : het gedocumenteerde standpunt, dat door de maker in de film wordt verdedigd.

STORCK wou door zijn documentaires een "actieve getuige van zijn tijd" zijn : *de camera zou mijn nieuwsgierigheid stillen, cinema was mijn universiteit, met cinema zou ik de wereld ontdekken. Eerst heb ik met films willen doen wat schilders doen : portretten, landschappen, stillelevens... Doch het voordeel t.o.v. de kunstenaars was de beweging. Men kon met tijd spelen, de zaken omdraaien, vertragen, versnellen. Wat de fictie betreft, voor mij is er geen verschil : veel scènes in mijn documentaires zijn gespeeld met acteurs (documentaire fictie).*

DEKEUKELEIRE, STORCK en CAUVIN zullen bewerkstelligen dat in de jaren '30 de Belgische documentaire zijn eerste bloeiperiode kent. Deze Belgische documentaire school noemde Robert FLAHERTY in 1938 *de interessantste van de wereld*. Woorden die door de pers uit die tijd nooit werden weerhouden, hoe vreemd dat ook mag klinken.

Paul DAVAY, eminent filmhistoricus, typeerde ze als volgt :

STORCK - zinnelijk, meer echt Vlaming, op zoek naar de mens
DEKEUKELEIRE - meer mathematisch, cerebraal
CAUVIN - de perfecte reporter voor cinema

Elk van hen moest het hebben van opdrachten (overheid, privé) om te kunnen overleven en had daarbij zijn eigen "specialiteit" : STORCK (toerisme), DEKEUKELEIRE (industrie), CAUVIN (kunst). Persoonlijke initiatieven van STORCK werden soms minder positief onthaald, doch hij was van oordeel dat die films moesten gemaakt worden en maar goed ook dat die er nu zijn !

BIO

We schrijven de zomer van 1906. De families STORCK en HERTOGE (hoofdzakelijk ambachtslui en zeelui) wonen te Blankenberge het huwelijk bij van Armand Joseph STORCK (uit St. Jos ten Node) en Marie Joanna HERTOGE (uit Brugge). De vader van de bruidegom is leerbewerker, die van de bruid meester-schoenmaker. Armand STORCK behaalt de "Médaille d'Or" van de Parijs Ecole de Cordonnerie. In Brussel sticht hij een zelfde school waarvan hij een tijdlang directeur is.

Geboren op 05 september 1907 te Oostende brengt de jonge Henricus, Josephus, Desiderius STORCK zijn jeugd door in de bijzondere geur van leer, zowel bij zijn ouders, grootouders, tantes en ooms. Getuigen bij de aangifte van geboorte zijn Fernand GENIN, apotheker en Joannes KERKVOORDE, bediende, twee vrienden van de schoenenzaak Storck-Hertoge. Die wordt in 1906 gestart in de "Weststraat 32" (nu Adolf Buylstraat) in Oostende, op dat ogenblik een mondaine en kosmopolitische badstad.

Zijn moeder is afkomstig uit de Franstalige bourgeoisie van Brugge en is een belezen vrouw. Ze kan ook vlot piano spelen. Eerst loopt hij school in de zusterschool van de Kaaistraat. Doch bij het uitbreken van de oorlog worden de scholen gesloten. Zijn vader richt zelf een geïmproviseerd schooltje op in een mooi patriciërshuis naast Cinema Palace. Zijn opvoeding is rooms-katholiek en in het Frans (toen nog niet in vraag gesteld). En wanneer hij de Peperbussekerk langsloopt, aanziet hij het vagevuur als de onvermijdelijke poort tot de hel.

Het is rond die tijd dat hij zijn eerste ervaring met de film meemaakt. Zijn ouders nemen hem mee naar brasserie "Le Vieil Ostende", met bijhorend projectiezaaltje. De spektakelprent *Quo Vadis* van GUAZZONI wordt er vertoond. Doch de wagenrennen in de arena maken zo'n indruk op de kleine STORCK, dat hij het besterft als hij 4 witte paarden op hem ziet afkomen. Hij schreeuwt het uit van angst, zijn ouders moeten de zaal verlaten, en hijzelf brengt de nacht koortsig door.

Wanneer de scholen heropenen, gaat het dan richting le petit Athenée - de Albertschool - betalende jongensschool met aan het hoofd dir. VERCRUYSSSE. De lessen zijn er in het Nederlands. Op verzoek van zijn moeder geeft een eerder stugge juffrouw hem pianoles. Wanneer de Albertschool wordt gebombardeerd worden resterende meubels en onbeschadigd gerief ondergebracht in de Cercle Coecilia op het Wapenplein. Tot zijn ouders oordelen dat het te Oostende te gevaarlijk wordt. Het gezin verhuist tijdelijk naar Brussel. Henri wordt ingeschreven in het Atheneum van St. Gillis. Daar loopt hij Piet VERMEYLEN, Paul-Henri SPAAK en Charles SPAAK tegen het lijf. Het is Piet VERMEYLEN (zoon van August) die STORCK in 1933 zal aanzetten tot het filmen van *Borinage*. Charles SPAAK wordt later een gevierd scenarioschrijver in Frankrijk en levert in 1951 scenario en dialogen voor *Het banket van de Smokkelaars*.

De tijd is al rijp om de verbeelding de vrije loop te laten gaan tijdens ineengeknutselde toneelstukjes op zolder, met zijn 3 zusters en de vriendjes. Op z'n 11 jaar bouwt hij met zijn vader zijn eigen marionettentheater. Het water dat erbij te pas komt is écht water, evenzo met het vuur ! Geïmproviseerde vertoningen voor de familie zijn legio. Groot is de frustratie echter wanneer op een dag de spektakelmaker, zich van niets bewust, alleen achter zijn toneel wordt achtergelaten.

Tegenover de riante schoenenzaak is er op dat ogenblik een soort warenhuis van M. KERKVOORDE dat niet zo'n goeie zaken doet. Vader STORCK raad M. KERKVOORDE aan de zaak te transformeren in een cinema (de bioscoop die tot in de jaren '60 de naam "Palace" draagt). De decoraties zijn volledig in Egyptische stijl (met piramides, farao's..). 1918. 's Avonds hoort de jonge knaap vanuit het open raam, de pianist de film begeleiden. En de pianodeuntjes

zijn zo expressief dat hij vanop afstand de verhaallijn van de hele film kan volgen. Af en toe vervoegt hij ook de rosse reus van een machinist Pierre WELLECOMME na een klauterpartij langs het dak. De snikhete projectiekabine is immers opgehangen aan de zoldering van de zaal...Zelf gaat hij natuurlijk ook af en toe naar de film. Puike prestaties op school zijn goed voor 1 ticket. Documentaires, Tarzan (in episodes over 10 weken), Buster KEATON, Harold LLOYD en vooral CHAPLIN dragen zijn voorkeur weg. En ook de Amerikaanse burleske films die de sociale kritiek niet uit de weg gaan. Het is de tijd waarin de uitbaters de klanten aan de ingang met commentaar staan op te wachten. Na de film blijven ze ook ter beschikking voor eventuele kritieken, om zo aan de weet te komen welke filmen in de smaak vallen van het publiek.

Tijdens de oorlog 14-18 brengt Sinterklaas hem een kleine projector voor 35 mm. films. Wat later vertoont hij dan met een Pathé Baby projector Chaplin-filmpjes voor zijn klasgenoten. In 1919 krijgt hij zijn eerste camera : een Pathé Baby 9,5 mm. en filmt hij mensen, de landschappen... De pellicule ontwikkelt hij zelf !

Terug in Oostende in 1920, volgt hij de lessen aan het Koninklijk Atheneum (nu K A 1) in de Spilliaertstraat - Franse sectie. Daar leert hij Karel JONCKHEERE kennen (die is hem 1 jaar voor), Walter DEBROCK, Adolf VAN GLABBEKE, Paul VAN DE WOESTIJNE (zoon van Karel), René BECU (de latere kapitein van de Mercator en havenkapitein van Oostende), François TULPIN (die politiecommissaris zou worden maar dat niet zou blijven). De studieprefect is STAPPERS. Hij valt op door zijn puike resultaten Grieks en Latijn (hij zit namelijk in de Latijn-Griekse afdeling) en door zijn sportprestaties : kampioen floret der beide Vlaanderen in zijn categorie. Er wordt zelfs een schoolblaadje in het Grieks uitgegeven "De kinderen oordelen). De achterdocht is niet uit de lucht, want niet alle leraars lezen vlot Grieks. Eén leraar zal hem begeistere : Désiré STEYNS, dr. klassieke filologie, een humanist in hart en nieren, waarvan de naam iets later nog eens zal opduiken i.v.m. de filmclub.

En dan een tragisch moment in zijn leven : de dood van zijn vader. In het laatste jaar atheneum haakt hij af. Een tijdlang betaalt zijn moeder hem privé-les filosofie; Tot verdere studies voelt hij zich niet geroepen, ondanks het aandringen van zijn naaste familieleden die hem graag een academische loopbaan zien kiezen. Van zichzelf zegt hij in die tijd : *ik heb geen talent om te schrijven, een beetje talent om te schilderen, ik heb wel veel interesse voor het beeldende in de kunst. Ik ben zeer visueel ingesteld, misschien word ik wel fotograaf !* De fotografie is dan ook zijn uitverkoren hobby. Alhoewel zijn jongere zusters goed hun man kunnen staan, is zijn hulp in de zaak niet te veronachtzamen. Hij zal er 7 jaren van zijn leven opofferen, maar zijn interesses liggen duidelijk elders. Ondertussen is hij voorzitter geworden van de schoenhandelaars van de kust. Op 19-jarige leeftijd treedt hij toe tot de Rotaryclub (de 1ste in België). Als adjunct-secretaris helpt hij in 1927 de Internationale Conventie mee organiseren. Diep teneergeslagen na de dood van zijn vader, zoekt hij op aanraden van vrienden verstrooiing in de Sport-Nautique. Hij wordt er actief als secretaris.

(wordt vervolgd)